

14. Фомин Н. А., Филин В. П. Возрастные основы физического воспитания. - М.: Физкультура и спорт, 1972.-176с.
15. Яхонтов Е.Р. Физическая подготовка баскетболистов. - СПб., Олимп, 2006. - 134 с.

О.В. ТРОЦЕНКО, Ю.М. ПАНИШКО **ЗАХВОРЮВАННЯ ОРГАНІВ ТРАВЛЕННЯ У СПОРТСМЕНІВ**

Стаття розглядає випадки захворювання шлунково-кишкового тракту у спортсменів.

Статья рассматривает случаи заболевания желудочно-кишечного тракта у спортсменов

The article considers cases of disease of a gastroenteric path at sportsmen

Якісне проведення тренувального процесу спортсменів залежить від стану здоров'я. Любе захворювання знижує процеси адаптації організму до фізичних навантажень.

Роботами багатьох авторів встановлено, що патологія органів травлення займає одне з провідних місць в структурі захворюваності спортсменів.

Ельштейн Н.В. наводить дані про хвороби шлунково-кишкового тракту у спортсменів, що звернулися до терапевтів лікарсько-фізкультурного диспансеру Естонії. Діагноз хронічного гастриту був встановлений у 2,7% випадків, а по відношенню до спортсменів з патологією органів травлення частота цієї патології зросла до 7,8%. За даними А.К.Зубенко, серед спортсменів, що лікувалися в стаціонарі Українського лікарсько-фізкультурного диспансеру з приводу хвороб органів травлення, хворих хронічним гастритом було 45%.

Клінічна симптоматика захворювань органів травлення надзвичайно широка. Спортсмени скаржаться на погіршення апетиту, відрижку, печію, відчуття вздуття, важкість, болі різного характеру в епігастральній ділянці, що посилюються після прийому їжі.

В.Г.Глігоре (4) із співавт. після дворічного контролю за лижниками діагностували виразкову хворобу дванадцятипалої кишки у 9,3% спортсменів.

Терапевти діагностують у спортсменів виразкову хворобу шлунка та дванадцятипалої кишки в 6,5% випадків, а серед спортсменів, що мають хвороби органів травлення – у 18, 7% випадків.

Фактором, що спричиняє погіршення спортивної працездатності, є патологія гастродуоденальної системи. За даними Л.М.Коробочкіна та З.С.Сабліної, при виразковій хворобі шлунка та дванадцятипалої кишки спортивна непрацездатність складає 34,5-33,8 доби.

В деяких випадках виразкова хвороба має безсимптомний перебіг. Так, наприклад, Є.Ф.Яковлев, обстежуючи групу спортсменів з тривалим перебігом хвороб жовчовивідних шляхів, в одному випадку діагностував виразкову хворобу („німу виразку”) дванадцятипалої кишки.

Зустрічаються повідомлення про ускладнення виразкової хвороби у спортсменів, а саме: кровотеча та перфорація виразки.

Е.В.Луцевич із співавт. повідомляє про два спостереження перфорації виразки дванадцятипалої кишки у високотренованих альпіністів в екстремальних умовах сходження з летальним результатом у одного спортсмена.

Інколи повідомляється про наявність гастроінтестинальних мікрокровотеч у марафонців.

Г.Л.Налvorsen обстежив 63 марафонців, встановив у 8 з них (12,8%) позитивну реакцію на приховану кров в фекаліях після завершення дистанції.

Незважаючи на широке застосування фіброендоскопії в клінічній практиці, в спортивній медицині робіт, виконаних на основі цього методу дуже мало.

Широке впровадження методу фіброендоскопії в практику спортивної медицини є перспективним напрямком в розвитку спортивної гастроентерології.

Метою цієї роботи було співставити стан і скарги спортсменів - легкоатлетів, які у них виникали під час значних фізичних навантажень з результатами об'єктивного обстеження гастродуоденальної зони в період відносного фізичного спокою. Ми намагалися якомога детальніше обстежити 2-ох спортсменів-легкоатлетів.

Під нашим спостереженням знаходилось 2 спортсменів – легкоатлетів, які скаржилися на порушення процесів травлення.

Спортсмен А, 24 років, бігун на 110 м з бар'єрами, стаж занять легкою атлетикою 7 років (щоденні тренування протягом 3-х годин). Скарги на інтенсивний біль в животі під час фізичних навантажень (іноді біль був настільки сильним, що змушував його припиняти тренування); часто турбувала печія. Харчується нерегулярно. Випорожнення в нормі. При пальпації живіт болючий в епігастрії. Згідно анкети стан свого здоров'я оцінює як задовільний. Висновок ендоскопічного дослідження: лімфофолікулярна гіперплазія слизової оболонки антрального відділу та тіла шлунка. Ерозивний бульбіт. Швидкий уреазний тест на Нр - позитивний. Гістологічне дослідження біоптату слизової оболонки антрального відділу шлунка виявило виражену її інфільтрацію плазматичними клітинами нейтрофілами, лімфоцитами; наявність поодиноких ерозій. Результати інтрагастральної рН- метрії засвідчили гіперацидність (рН = 1,1 - 1,5).

Після проведеного лікування скарги зникли. Продовжував заняття легкою атлетикою.

Спортсменка Б., 18 років, бігунка на 400 м з бар'єрами, стаж занять легкою атлетикою 8 років (тренування в день протягом 4-х годин).

Спортсменка скаржилася на інтенсивний біль в животі, що виникав під час або відразу після фізичних навантажень, під час тренувань часто турбувала нудота. Харчування регулярне. Випорожнення в нормі. При пальпації живота - неінтенсивний біль в епігастрії. Згідно анкети стан свого здоров'я оцінила як задовільний. Висновок ендоскопічного дослідження: явища антрального гастриту. Дуоденогастральний рефлюкс. Тест на виявлення Нр не проводився через закид жовчі (унеможливорює об'єктивний результат). В біоптаті слизової оболонки антрального відділу шлунка виявили ділянки сплющеного поверхневого ямкового епітелію, інфільтрацію лімфоцитами, плазматичними клітинами і нейтрофілами. Гістологічна картина відповідала поверхневому антральному гастриту. За результатами інтрагастральної рН - метрії була встановлена гіперацидність (рН = 1,0 - 1,4). Після проведеного лікування скарги зникли.

Отже, у спортсменів - легкоатлетів, які заявляли скарги зі сторони ШКТ ми виявили органічні і функціональні зміни в гастродуоденальній зоні. Очевидно такі зміни можуть викликатися значним фізичним перенавантаженням і потребують відповідної корекції.

ЛІТЕРАТУРА

1. Жуков О.Р. Место панэндоскопии в изучении патоморфоза язвенной болезни у спортсменов / Теория и практика физической культуры, 1980, № 6, С. 50-52.
2. Куколевский Г.М. Врачебные наблюдения за спортсменами. М.ФиС, 1975, С. 143.
3. Хвороби органів травлення // В кн.: Сімейна медицина. Т.1. Внутрішні хвороби. Кн. 2. / Є.Х.Заремба, Ю.Г.Кияк, О.О.Біляєва та ін. За ред. В.Г.Передерія, Є.Х.Заремби. – К.: Здоров'я, 2006. – С. 60-85.
4. Эльштейн Н.В. Заболевания желудочно-кишечного тракта // В кн.: Заболевания и повреждения при занятиях спортом // Под ред. А.Г.Дембо, 1970, С. 168-186.